ICS
Institut za korporativne varnostne študije

ZADEVA: POVZETEK ZAKLJUČKOV O RAZPRAVI VLOGA POLIGRAFSKEGA TESTIRANJA PRI ZAGOTAVLJANJU KORPORATIVNE VARNOSTI
Zveza: februarsko srečanje Slovenskega združenja korporativne varnosti

Na februarskem srečanju Slovenskega združenja korporativne varnosti je bila obravnavana izredno pereča tema povezana s poligrafskim testiranjem v okviru procesov zagotavljanja korporativne varnosti. V uvodu je dr. Denis Čaleta, predsednik Slovenskega združenja za korporativno varnost izpostavil nekaj poudarkov zaradi katerih smo se odločili za obravnavo te pereče problematike, ki zaradi svoje neurejenosti v praksi povzroča določene dileme. Z ustrezno strokovno razpravo znotraj združenja bomo ustvarili določene strokovne iztočnice za nadaljevanje razprave, ki se bo nadaljevala na naslednjem srečanju združenja. Na naslednje srečanje bodo povabljeni predstavniki Urada Varuha človekovih pravic in Urada Informacijske pooblaščenke, da s v skupni razpravi pridemo korak naprej v razjasnitvi procesov zakonite uporabe poligrafskega testiranja zaposlenih v organizacijah javnega in zasebnega okolja.
Srečanje se je odvilo po naslednjem dnevnem redu:
1. **V uvodu** strokovne razprave je g. Mitja Štempfer iz Pošte Slovenije predstavil izkušnje, ki so jih z uvajanjem procesov poligrafskega testiranja pridobili v njihovi organizaciji. Uvajanja tega procesa so se lotili zelo sistematično in v okviru danih zakonskih podlag izvedli vse potrebne ukrepe, ki jih je bilo v danih okoliščinah možno izvesti, da bi bilo poligrafsko testiranje zakonito.

Ukrepi, ki so jih izvedli so bili:

- pred uvedbo poligrafskega testiranja so predhodno pridobili pozitivno mnenje Sveta delavcev in vseh reprezentativnih sindikatov v podjetju;
- na podlagi teh soglasij je poslovodstvo podprlo izvajanje tega procesa;
- interni pravilnik o izvajanju poligrafskega testiranja je bil objavljen v internem glasilu in na drugih javnih mestih, kjer so se imeli z njim možnost seznaniti vsi zaposleni;
- uvajanje tega procesa je bil široko sprejet s strani večine zaposlenih;
- uporaba poligrafa je samo del širšega procesa, ki zajema test integritete zaposlenih;
- pred uporabo poligrafskega testiranja se v procesu izvede usmerjeni razgovor, kjer je zaposleni seznanjen z vsebino, ta razgovor je popolnoma prostovolen in s strani zaposlenega obstaja vedno možnost odklonitve. Šele po zagotovljeni privolitvi se izvede poligrafski test;
- Izkušnje kažejo, da so vsi tisti, ki so bili kasneje spoznani za krive že v osnovi odklonijo izvajanje poligrafskega testa. So pa izredno pozitivno poligrafskemu testiranju naklonjeni tisti, ki se želijo izločiti iz kroga osumljenih ali s sebe odstraniti določen dvom nepravilnosti;
- V procesu zavarovanja dejavnosti, ki jih izvaja Pošta Slovenije je bil eden izmed pomembnih procesov za znižanje premije tudi uveden sistem poligrafskega testiranja zaposlenih;
- Poligrafsko testiranje izvaja zunanji pogodbeni partner, ki za to dejavnost poseduje vse mednarodne certifikate;

Cesta Andreja Bitenca 68 | 1000 Ljubljana | t: +386 1 518 15 57 | f: +386 1 519 30 10 | e: info@ics-institut.si
www.ics-institut.si | ID za DDV: SI 70365016 | TRR: IBAN SI56 0313 1100 0343 770

2. **Razprava** s strani članov Slovenskega združenja korporativne varnosti:

- Vsekakor je omenjeni proces poligrafskega testiranja lahko uporaben pri zagotavljanju procesov korporativne varnosti. Še posebej je to pomembno pri vodstvenih delovnih mestih in na delovnih mestih, kjer se obdelujejo ključne informacije, poslovne skrivnosti in ostali pomembni podatki, ki zahtevajo osebo z neomejeno integriteto;
- Informacija o možnem izvajanju procesov poligrafiranja ima velik preventivni učinek;
- Omenjeno testiranje je potrebno dojeti v izvajanju širšega procesa »Building Integrity« in obsega tudi preprečevanje koruptivnih dejanj v organizacijskih okoljih;
- V primeru uvedbe poligrafskega testiranja mora biti le to izvajanje omogočena za vse zaposlene v organizaciji in sicer vse do strateškega managementa;
- Priporočljivo bi bilo, da se v naprej določijo delovna mesta, kjer bi bil pogoj za zasedbo dopustitev izvajanja poligrafskega testiranja. To bi bilo kasneje tudi opredeljeno v pogodbi za zaposlitev;
- Problemi v Sloveniji vsekakor predstavljajo slabo stanje na področju integritete družbe in države, kar negativno vpliva na dojemanje osebne integritete;
- V osnovi se vsi strinjajo, da državna uprava v odnosu do poligrafskega testiranja ne bi smela imeti drugačen ali bolj ugoden položaj v primerjavi z zasebnim sektorjem;
- Poligrafsko testiranje na sodišču ne predstavlja ustreznega dokaza zato je večinsko mnenje, da v primeru soglasja zaposlenega, seveda z vsemi predhodnimi predpogoji, omenjeni proces ne predstavlja nezakonitega stanja ali tako velikega poseganja v človekove pravice posameznika;
- Integriteta posameznika in organizacije mora biti proces, ki mora predstavljati dodano vrednost in konkurenčno prednost podjetja ali organizacije. Poligrafsko testiranje je lahko del tega procesa;

Pojavljajo pa se tudi odprta vprašanja in dileme:

- v določenih primerih je ob neupoštevanju vseh potrebnih procesov lahko pride do določenih zlorab poligrafskega testiranja;
- Manjše organizacije so zaradi pomanjkanja ustreznega kadrovskega potenciala lahko bolj problematične s stališča zlorab, ki bi jih omogočilo poligrafsko testiranje;
- Problematika jasne določitve sorazmernosti posega v človekovo zasebnost z izvajanjem poligrafskega testiranja in pomanjkljiva pravna podlaga predvsem v ZDR;
- Nevarnost stigmatizacije tistega, ki zavrne omenjeno testiranje;
- Potrebno zagotoviti znanstveni pristop, ki bo skozi raziskave jasno dokazal uporabnost in zanesljivost omenjenih testov;
- Proces izvajanja poligrafskega testiranja mora biti jasno protokoliran in predpisan;

V zaključku je bilo sklenjeno, da je potrebno razpravo o možni uporabnosti poligrafskega testiranja nadaljevati z ustreznimi organi ter s skupnimi močmi priti do zaključkov, ki bodo nakazali smer razvoja uporabe ali prepovedi omenjenih procesov. Trenutno obstaja samo mnenje, ki ga je izdal Urad Varuhinje človekovih pravic, kjer je najpomembnejše sporočilo, da proces poligrafskega testiranja ni nezakonit je pa sporen s stališča poseganja v človekove pravice in zasebnost. V tem okviru ni bilo možno razpravljati o vseh podlagah in okoliščinah, ki so vodili Varuhinjo človekovih pravic k izdaji omenjenega mnenja.

Cesta Andreja Bitenca 68 | 1000 Ljubljana | t: +386 1 518 15 57 | f: +386 1 519 30 10 | e: info@ics-institut.si
www.ics-institut.si | ID za DDV: SI 70365016 | TRR: IBAN SI56 0313 1100 0343 770

S tega stališče je potrebno narediti vse potrebno, da se zelo jasno in ostro postavijo meje uporabe tega procesa tako, da se izognimo različnim razlagam trenutne zakonske podlage, ki bo v tem delu potrebovala določene dopolnitve.

V Ljubljani, 17.02.2014

doc. dr. Denis Čaleta, l.r.
predsednik Slovenskega združenja
korporativne varnosti

Cesta Andreja Bitenca 68 | 1000 Ljubljana | t: +386 1 518 15 57 | f: +386 1 519 30 10 | e: info@ics-institut.si
www.ics-institut.si | ID za DDV: SI 70365016 | TRR: IBAN SI56 0313 1100 0343 770